بسمه تعالی

سـند سـلامت جوانـان

تیرماه ۹۴

نسخه اول

وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی

معاونت بهداشت

دفتر سلامت جمعیت، خانواده ومدارس

اداره سلامت جوانان

فهرست مطالب

بیانیه .....

پیشگفتار .....

.....

تعریف واژگان .....

چشم‌انداز ۱۲

مأموریت .....

ارزش‌ها .....

سیاست ها .....

راهبردها .....

اهداف کلی .....

روش انجام کار .....

بسته‌های راهبردی .....

بسته‌ی راهبردی اول- بسیج همگانی .....

هدف کلان .....

اهداف ویژه .....

راهبردها .....

برنامه‌ها .....

بسته‌ی راهبردی دوم- سبک زندگی .....

هدف کلان .....

اهداف ویژه .....

راهبردها .....

برنامه‌ها .....

بسته‌ی راهبردی سوم- سلامت اجتماعی .....

هدف کلان .....

اهداف ویژه .....

راهبردها .....

برنامه‌ها .....

بسته‌ی راهبردی چهارم- تشکیل خانواده .....

هدف کلان .....

اهداف ویژه .....
راهبردها .....
برنامه‌ها ۲۴
بسته‌ی راهبردی پنجم- نظام ارایه خدمات ۲۵
هدف کلان.....
اهداف ویژه ۲۵
راهبردها .....
برنامه‌ها .....
بسته‌ی راهبردی ششم- حمل و نقل جاده‌ای ۲۷
هدف کلان.....
اهداف ویژه .....
راهبردها ۲۷
برنامه‌ها .....
بسته‌ی راهبردی هفتم- بهداشت باروری .....
هدف کلان.....
اهداف ویژه .....
راهبردها ۲۹
برنامه‌ها .....
بسته‌ی راهبردی هشتم- بهداشت روان .....
هدف کلان.....
اهداف ویژه ..... **Error! Bookmark not defined.**
راهبردها ۳۰
برنامه‌ها ۳۰
پیوست ها

بیانیه:

مطابق اصول ۲۹، ۴۳ و بند ۱۲ اصل ۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برنامه‌ریزی برای سلامت همه افراد جامعه یکی از مهم‌ترین وظایف دولت است. از اینرو توجه خاص به نیازمندی‌های ویژه گروه‌های سنی و جنسی جامعه در هر برهه از زمان و مکان الزامی می‌باشد. به علاوه تاکید مقام معظم رهبری در بند ۲ سیاست‌های کلی سلامت مبنی بر تحقق رویکرد سلامت همه‌جانبه و انسان سالم، ضرورت تغییر دیدمان سنتی درمان‌محور و تک‌بعدی‌نگر به مقوله سلامت را به سمت دیدمانی که در آن سلامت دارای ماهیتی چندبعدی بوده و همواره بر تحقق تؤاماً ابعاد جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی آن تاکید می‌شود، ایجاب می‌کند.

از سویی با توجه به جوان بودن ساختار جمعیتی کشورمان که حدود ۲۰ درصد جمعیت کشور را به خود اختصاص داده است، و نیز روند رو به رشد عوامل خطر محیطی تهدیدکننده سلامت این قشر مهم از جامعه، بازنگری و یکپارچه‌سازی اهداف، سیاست‌ها، راهبردها و برنامه‌های حوزه سلامت جوانان به ویژه گروه سنی ۱۸تا۲۹ سال را با اتخاذ رویکرد بین‌بخشی و کل‌نگر به مقوله سلامت بیش از پیش الزامی می‌نماید. توجه به سلامت جوانان از چند جنبه مهم و اساسی است. اول اینکه برخورداری از سلامت همه‌جانبه حق طبیعی جوانان است. دوم اینکه با توجه به شکل‌گیری بسیاری از عادات و رفتارهای اجتماعی در سنین نوجوانی و جوانی، مدیریت سلامت جوانان و پاسخگویی شایسته به نیازهای خاص این گروه سنی، می‌تواند در آینده بیشترین ارزش اقتصادی و اجتماعی را برای جامعه به همراه داشته باشد و سوم اینکه با سرمایه‌گذاری برای ارتقاء سلامت جوانان می‌توان از بسیاری از هزینه های مستقیم و غیرمستقیم سلامت که به دنبال از دست رفتن سال های مفید زندگی به دلیل مرگ و یا ناتوانی حاصل می‌شود، جلوگیری نمود و با تضمین سلامت فرد فرد جوانان کشور، سلامت کل جامعه و نسل‌های آتی کشور را تضمین نمود.

از اینرو شناسایی حوزه‌های کلیدی مساله‌خیزِ سلامت جوانان و اتخاذ تدابیر راهگشا در رابطه با هر حوزه، با نظر به وضعیت کنونی سلامت آنها به لحاظ جسمانی، روانی، اجتماعی و معنوی و نیز اصول و ارزش‌های مقدس نظام جمهوری اسلامی ایران می‌تواند مؤثر باشد.

در سند مذکور، تلاش دست‌اندرکاران بر آن بوده تا از طریق شناسایی ابعاد مختلف سلامت جوانان و مقتضیات مر بوط به هر یک از آن‌ها، از طریق ارائه مجموعه‌ی مؤثری از راهکارها نسبت به بهبود شاخص‌های سلامت مربوط به هر یک از ابعاد مذکور اقدام نمایند.

در واقع هدف اصلی از تدوین چنین سندی، تجمیع و تدوین مجموعه‌ای منسجم و یکپارچه از اهداف، سیاست‌ها، راهبردها و برنامه‌ها با رویکردی همه‌جانبه به سلامت جوانان بوده است. در این راستا تیم دست‌اندکار سند سعی نمود تا با حداکثر بهره‌گیری از ظرفیت‌های موجود در بدنه کارشناسی کشور و با مشارکت تمامی دستگاه‌ها و نهادهای دست‌اندرکار در حوزه تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت جوانان در کنار استفاده از شواهد علمی و تجربی متقن و معتبر در داخل و خارج از کشور نسبت به تدوین سند مذکور اقدام نماید.

از دیگر اهداف تدوین سند پیش‌رو، یکپارچه نمودن تلاش‌های صورت‌گرفته در حوزه سلامت جوانان و یکسان‌سازی تمامی اسناد تولیدشده در بخش‌ها و دستگاه‌های مختلف کشور بود که هر یک به نوعی تلاش نموده بودند تا به جنبه‌ای از سلامت جوانان پرداخته و با ارائه مجموعه توصیه‌هایی زمینه ارتقاء سلامت آن‌ها را فراهم آورند.

امید آن است که سند مذکور بتواند با مشارکت بی‌وقفه و مستمر تمامی دست‌اندرکاران نظام سلامت کشور و شرکای آن‌ها در سایر نهاد و دستگاه‌های اجرایی به نتایج موردانتظار خود دست یابد. به گونه‌ای که هر روز شاهد روند رو به رشد شکوفایی همه‌جانبه جوانان کشورمان در عرصه‌های مختلف علمی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی باشیم.

لازم است در این بخش از تمامی دست‌اندرکاران و متخصصانی که در مراحل مختلف تدوین سند مشارکت داشته و با همکاری بی‌وقفه خود در طراحی سند نقش داشتند، کمال تشکر را داشته‌باشم.

در آخر، از همه دلسوزان و متولیان زحمت‌کش حوزه سلامت انتظار می‌رود که ضمن فراهم نمودن بستر اجرا و ارزیابی برنامه‌های سند در راستای مأموریت و رسالت سازمانی و نهادی خود، تمام تلاش خود را به منظور تحقق اهداف بین‌بخشی حوزه سلامت جوانان از طریق مشارکت همه‌جانبه و مستمر معطوف نمایند

دکترسیاری

معاون بهداشت

پیشگفتار:

تامین ، حفظ و ارتقای سلامت جسمی، روانی ، اجتماعی و معنوی جوانان یکی از ضرورت‌های نظام سلامت کشوردر راستای تحقق اصول ۳، ۱۰، ۲۹ و ۴۳ قانون اساسی، بنداول ودوم سیاست‌های کلی سلامت ابلاغی مقام معظم رهبری به طور مستقیم وبندهای ۵و۶ سیاست ها به طور غیر مستقیم وماده ۴۱ برنامه پنجم توسعه است . بدیهی است که تحقق اصول فوق‌الذکر و اهداف برنامه های توسعه کشور در راستای چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ با توجه به چند بعدی بودن ماهیت تعیین‌کننده‌های سلامت جوانان، از عهده وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی به تنهایی خارج بوده و نیازمند مشارکت همه دستگاه‌ها و سازمان‌های ذینفع و دست‌اندرکار در تامین، حفظ و ارتقاء سلامت جوانان به ویژه گروه سنی۲۹-۱۸ ساله است.

سند سلامت جوانان، مجموعه‌ای جامع، یکپارچه و پویا از اهداف، سیاست‌ها، راهبردها و برنامه ها است که در صورت فراهم شدن بستر اجرایی آن با همکاری گسترده و همه‌جانبه دستگاه‌ها و نهادهای متولی سلامت کشور، می‌تواند گام ارزشمندی در تأمین، حفظ و ارتقاء همه‌جانبه سلامت جوانان باشد.

سند پیش‌رو که با هدف پاسخ به دو پرسش اساسی چیستی حوزه‌های اولویت‌دار سلامت جوانان و چگونگی بهبود و ارتقاء وضعیت سلامت آن‌ها در هر یک از حوزه‌های شناسایی‌شده، تهیه و تدوین شده است، بر چند پیش‌فرض کلیدی استوار بود. اول اینکه سلامت همان طور که در بند دوازدهم از اصل سوم قانون اساسی اشاره شده، حق طبیعی انسان از جمله جوانان کشورمان است، دوم اینکه بنیان بسیاری از رفتارهای تأثیرگذار بر سلامت و شیوه زندگی افراد در سنین جوانی شکل گرفته و از اینرو اتخاذ شیوه زندگی و رفتارهای سالم در این دوران تأثیر شگرفی بر کاهش بار بیماری‌ها به ویژه بیماری‌های مزمن در آینده خواهد داشت. سوم اینکه برنامه‌های ارتقای سلامت در جوانان از هزینه‌اثربخش‌ترین برنامه‌ها در حوزه سلامت کشور هستند. چهارم اینکه توفیق در ارتقاء سلامت جوانان قطعاً تضمین‌کننده سلامت نسل حاضر و آینده کشور بوده و پایداری برنامه‌های توسعه کشور را در عرصه‌های کلان‌تر به دنبال

خواهد داشت و پنجمین پیش‌فرض دست اندرکاران تدوین سند این بود که جوانان می‌توانند بیشترین تأثیر را بر همسالان و اعضای خانواده خود داشته باشند و از اینرو نرخ بازگشت مستقیم و غیرمستقیم سرمایه‌گذاری به منظور ارتقاء سلامت آنها بسیار بالا خواهد بود.

به لحاظ رویکرد تدوین سند، اجماع دست‌اندرکار بر رویکردی ترکیبی استوار گشت. به طوری که توجه تواماً به مواردی چون تفاوت در نیازمندی‌های جنسیتی، تاثیر تعیین‌کننده‌های اجتماعی سلامت، تاثیر توسعه اجتماعی بر ارتقاء سلامت جوانان، ارجحیت پیشگیری بر درمان در تمامی ابعاد سلامت جوانان و نهایتاً ضرورت مشارکت و همکاری‌های بین‌بخشی در تحقق اهداف سلامت معطوف گردید. از سویی در شناسایی حوزه‌های اولویت‌دار و مساله‌خیز کلیدی سلامت جوانان به نحوی عمل شد که برنامه‌های هر حوزه علاوه بر پاسخگویی به نیازهای سلامت کنونی کشور، مبنای مناسبی برای تصمیم‌گیری و سیاستگذاری آتی در برنامه‌های توسعه پنج‌ساله کشور قرار گیرد.

نکته اساسی دیگر این که سند پیش‌رو، یک سند جدید با محتوای جدید نیست. چون از سال‌ها پیش اسناد و برنامه های ملی متعددی در سطح کشور با هدف ارتقاء سلامت جوانان در دستگاه‌ها و موسسات تحقیقاتی متعدد و با تلاش قابل‌تحسین دست‌اندرکاران حوزه سلامت تهیه و تدوین شده است. لذا سند پیش‌رو سندی است که با اتخاذ رویکردی نظام‌مند و پویا و به منظور یکسان‌سازی و یکپارچه‌نمودن محتوای اسناد تولیدشده با نظر به ضعف‌ها، قوت‌ها، تهدیدات و فرصت‌های محیطیِ وضعیت موجود و نیم‌نگاهی به کلان‌روندهای محیطی تأثیرگذار بر سلامت جوانان کشور، تدوین و سازماندهی شده است. تا بتواند جهت‌گیری‌های کلی حوزه سلامت جوانان را در راستای اسناد فرادستی و سایر اسناد هم‌تراز خود نشان دهد.

. با عنایت به مطالب پیشگفت ، محورهای قابل مداخله به طور خلاصه به شرح زیر پیشنهاد می گردد:

- اتخاذ سیاست های حامی سلامت جوانان وایجاد نظام تصمیم‌سازی و تصمیم گیری مبتنی بر شواهد
- ایجاد شبکه خبرگان علمی پیرامون موضوع

ایجاد محیط های حامی سلامت جوانان ،توانمندسازی اجتماعی وتوانمندسازی فردی ،بازنگری نظام ارائه خدمت ،مراحل انجام تدوین پیش نویس سند به شرح زیر انجام پذیرفت تدوین مبانی نظری ،تدوین چشم انداز، مأموریت، اهداف کلان و ارزش ها،شناسایی و اولویت بندی مسائل و چالش ها ،تعیین سیاست های کلی و اهداف ،تدوین راهبردها و قدامات ،مرور نظامند مستندات علمی داخلی و خارجی ،مرور کتابخانه ای مستندات پایگاه حوزه ،مرور اسنادی اسناد بالادستی ،مرور اسنادی قوانین و مقررات ،مرور اسنادی آمار و اطلاعات در دسترس ،مصاحبه با خبرگان تخصصی .

اهم چالش ها و مسائل استراتژیک پیرامون سلامت جوانان به شرح زیرمی باشد:

- نبود نظام فکری منسجم و دانش لازم پیرامون موضوع در چارچوب الگوی پیشرفت کشور

- عدم هماهنگی و انسجام دستگاه های ذی ربط در ارتباط با نقش های اجرایی خود پیرامون موضوع
- تغییر سبک زندگی جوانان به دلیل صنعتی و مدرنیته شدن و افزایش شیوع عوامل خطر بیماری های غیر واگیر در این گروه سنی شامل الگوی تغذیه ای نامناسب، افزایش مصرف دخانیات و سبک زندگی کم تحرک
- تغییر ساختارهای اجتماعی و عدم تطابق نظام های اجتماعی- اقتصادی موجود مبتنی بر نیازمندی های طبیعی و فیزیولوژی دو جنس
- زیاد بودن فاصله بین بلوغ جنسی، فکری و اجتماعی
- - افزایش رفتارهای پرخطر مرتبط با اچ آی وی در جوانان و افزایش تعداد موارد انتقال اچ آی وی از طریق ارتباط جنسی محافظت نشده و خارج از چارچوب خانواده
- کاهش سن مصرف مواد مخدر، افزایش مصرف ترکیبات مت آمفتامینی(شیشه) و افزایش رفتارهای جنسی پرخطر بعد از مصرف آن
- تهاجم فرهنگی و شکاف بین نسلی

به لحاظ روش‌شناسی سند، مجموعه‌ای از اقدامات به صورت نظام‌مند و آگاهانه و در قالب یک چارچوب منسجم و کاملاً هدفمند صورت پذیرفت. به این ترتیب که در وهله اول به منظور مشخص‌نمودن گستره تحت پوشش سند به لحاظ موضوعی، نسبت به تدوین یک چارچوب عملیاتی به عنوان مبنای نظری و عملی سند، متشکل از ارکان و ابعاد کلیدی مهم حوزه سلامت جوانان (شامل گروه‌های جنسیتی، گروه‌های در معرض خطر، بار بیماری‌ها، عوامل خطر شامل عوامل متابولیک، تغذیه‌ای و موادمغذی و عوامل محیطی و نیز وضعیت اجتماعی- اقتصادی جوانان) اقدام شد. برای این کار، لازم بود تا ضمن شناسایی ابعاد کلیدی موردتوجه در اسناد فرادستی ، بخشی و برنامه های ملی تدوین شده و ناظر بر حوزه جوانان، مروری نیمه‌نظام‌مند[1] بر منابع علمی موجود و در دسترس پیرامون مداخلات مؤثر در حوزه سلامت جوانان و نیز اسناد راهبردی سایر کشورها صورت پذیرد.در وهله دوم، بعد از استخراج چارچوب عملیاتی، از آن به عنوان مبنایی برای استخراج شاخص های سلامت متناسب با هر بعد استفاده شد. سپس به منظور شناسایی وضعیت موجود، تیمی متشکل از تعدادی از پژوهشگران خبره حوزه سلامتِ جوانان، با مراجعه به آمار موجود و در دسترس، گزارشات و سایر مستندات موجود نسبت به جمع‌آوری اطلاعات درباره وضعیت موجود جوانان اقدام نمودند. به طوری که گزارش وضعیت موجود به خوبی توصیف‌کننده وضعیت کنونی سلامت جوانان کشور به لحاظ ابعاد شناسایی‌شده در چارچوب عملیاتی سند بود. همراستا با بررسی وضعیت موجود، تیمی دیگر از پژوهشگران مرور نظام‌مند اسناد و برنامه‌های ملی تدوین‌شده در حوزه سلامت جوانان و بعضاً نوجوانان را شروع نمودند. به طوری که پس از شناسایی و

[1] Narrative review

گردآوری همه اسناد موجود[۲] و مرتبط، محتوای هر یک از مستندات بر مبنای چارچوب عملیاتی شناسایی شده و ذیل هشت برچسب هویتیِ چشم‌انداز، مأموریت، سیاست، راهبرد، برنامه و اصول و ارزش‌ها استخراج و مدون شدند. نهایتاً مفاد استخراج و دسته‌بندی‌شده به همراه محتوای تولیدشده درباره وضعیت موجود سلامت جوانان، خوراک لازم برای تدوین پیش‌نویس

۲

اسناد منتخب موردمطالعه و تحلیل عبارتند از:

- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران ۱۴۰۴
- نقشه تحول نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران
- سند سلامت زنان
- سند سلامت مردان
- برنامه حفظ و ارتقای سلامت جسمی و روانی جوانان جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۸۸)
- قوانین برنامه توسعه
- سند بهداشت باروری نوجوانان و جوانان جمهوری اسلامی ایران
- سند سلامت نوجوانان و جوانان ایرانی (۹۴-۹۰)
- نقشه جامع سلامت نوجوانان و جوانان جمهوری اسلامی ایران
- قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت موضوع ماده ۱۵۶ قانون برنامه چهارم توسعه
- مصوبه کمیته دختران
- منشور حقوق و مسئولیت‌های زنان در نظام جمهوری اسلامی ایران

اولیه سند را فراهم نمودند. به طوری که پیش‌نویس اولیه سند متشکل از بیانیه مأموریت، سیاست‌های کلان و بسته‌های راهبردی هشت گانه شامل راهبردها و برنامه‌های ناظر بر مسائل هر بسته در طی هشت نشست تخصصی با حضور جمعی از خبرگان و کارشناسان مربوط به هر حوزه اولویت‌دار مورد بحث و مذاکره قرار گرفت. هدف از برگزاری نشست‌های تخصصی مشروعیت‌بخشی و توافق بر سر مفاد سند با مشارکت همه ذینفعان کلیدی از تمامی دستگاه‌ها و نیز مشخص‌نمودن نقش و سهم هر یک از دستگاه‌ها و سازمان‌ها در اجرای برنامه‌های شناسایی‌شده بود. نهایتاً اینکه پس از بحث‌های کارشناسی صورت گرفته، نسخه نهایی سند به منظور تایید و تضمین ضمانت اجرایی از سوی تمامی دستگاه‌های ذینفع، برای آن‌ها ارسال و تغییرات پیشنهادی در سند لحاظ شد. امید است با کمک خداوند متعال و همکاری همه‌جانبه و دلسوزانه همه متولیان و دست‌اندرکاران حوزه سلامت جوانان، سند پیش‌رو بتواند با تحقق اهداف خود، بستر لازم برای تحقق چشم‌انداز سلامت ایران ۱۴۰۴ را فراهم نماید. در آخر از همه دست‌اندرکاران و عزیزانی که در تدوین این سند مشارکت نموده و نهایت تلاش خود در راستای به ثمر رسانیدن این مجموعه ارزشمند و اثربخش معطوف نموده‌اند، قدردانی می‌نمایم.

دکترمحمد اسماعیل مطلق

مدیرکل سلامت جمعیت خانواده ومدارس

- مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی
- سیاست های تشکیل، تحکیم و تعالی خانواده در نظام اسلامی
- سیاست‌های ارتقاء مشارکت زنان در آموزش عالی
- دستاوردها، چالش ها و افق‌های پیش روی نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران
- راهبردهای کلان سلامت زنان در جمهوری اسلامی ایران
- مصوبه شورای عالی جوانان درخصوص اعلام سیاست‌ها و برنامه‌های مصوب اوقات فراغت جوانان به سازمان ملی جوانان
- سند برنامه جامع ملی ساماندهی امور جوانان
- سند چشم‌انداز سلامت جوانان در افق ۱۴۰۴
- قانون تسهیل ازدواج جوانان
- منشور تربیتی نسل جوان

تعریف واژگان:

در این قسمت به منظور ایجاد ذهنیت مشترک در میان مخاطبان و دست‌اندرکاران حوزه اجرایی، مفهوم عملیاتی برخی از واژگان و اصطلاحات به کار رفته در سند آورده شده‌اند:

سند سلامت جوانان- منظور از سند سلامت جوانان، مجموعه‌ای جامع ویکپارچه از بیانیه مأموریت، سیاست‌ها، اهداف، راهبردها و برنامه‌هایی است که با اتکا به اصول و ارزش‌های اسلامی-ایرانی و به منظور ارتقاء سلامت همه‌جانبه جوانان کشور در راستای تحقق چشم‌انداز سلامت ایران ۱۴۰۴ تدوین شده‌است. این سند مستندی است مبتنی بر شواهد علمی که در آن مسائل کلیدی حوزه سلامت جوانان کشور در آن شناسایی شده و سیاست ها، راهبردها و اقدامات در آن مشخص گردیده است.

سلامت جوانان- منظور ار سلامت در سند پیش‌رو، وضعیتی است که در آن جوانان از سحطی از آگاهی و توانمندی برخوردارند که می‌توانند آزادانه به اتخاذ تصمیمات آگاهانه برای آینده خود پرداخته و در این راستابا رویکرد توانمند سازی از سلامت خود به عنوان منبعی برای انجام فعالیت‌های فیزیکی، روانی و اجتماعی حداکثر بهره را ببرند.

چشم‌انداز:

جوانان در سال ۱۴۰۴، از سطح بالایی از سلامت همه‌جانبه برخوردار خواهند بود. به طوری که به لحاظ *جسمانی*، این توانایی و انگیزه را دارد تا با اصلاح مستمر سبک زندگی خود از ابتلا به انواع بیماری‌ها پیشگیری نماید. به لحاظ *روانی*، به لحاظ *روانی*، توانائی های خود را بشناسد، قادر باشد بر تنش های روانی معمول زندگی غلبه کند ، احساس مسئولیت‌پذیری نسبت به سلامت خود و اطرافیان خود داشته باشد، از توانمندی نسبی برای جستجو و انتخاب خدمات سلامت در سطوح مختلف و متناسب با نیازشان برخوردارند. به لحاظ اجتماعی قادر خواهند بود رابطه سالم وعاری از خشونتی با اطرافیان و محیط پیرامون خود داشته وبدین ترتیب باوجودرضایت از زندگی اجتماعی در جهت تعالی ، ترقی و شکوفایی جامعه بلافصل خود تلاش و همکاری نمایند.

و به لحاظ معنوی از ظرفیت قابل‌توجهی برای برقراری ارتباطات مؤثری با خود، خدا، طبیعت و سایر هم‌نوعان خود برخوردار است.

نظام سلامت جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۴۰۴، نظامی است چابک، پاسخگو در برابر تقاضای محیطی و مبتنی بر همکاری‌های بین‌بخشی که مستمراً در راستای ارتقاء سلامت جوانان کشور با مشارکت همه‌جانبه شرکای خود تلاش می‌کند. و از اینرو جایگاه اول را به لحاظ دارا بودن جوانانی سالم از نظر جسمی، روانی و اجتماعی در سطح منطقه به خود اختصاص خواهد داد. به علاوه با فراهم نمودن امکان بهره‌برداری عادلانه و آسان از خدمات سلامت به ویژه خدمات سطح اول، برای گروه‌های مختلف جنسیتی و نیز گروه‌های در معرض خطر بدون هیچ گونه تبعیض طبقاتی، احتمال مواجهه با عوامل محیطی تهدیدکننده سلامت

جوانان را به حداقل می‌رساند. این نظام با حداکثر بهره‌گیری از ظرفیت‌های مالی وانسانی خود، در راستای تقویت سیاست‌های عمومی ارتقاء دهنده سلامت جمعیت جوان کشور تلاش نموده و در این راه از مشارکت همه‌جانبه جوانان در تصمیم‌گیری‌های اجتماعی، فرهنگی، علمی و اقتصادی کشور نهایت بهره را خواهد برد.

جامعه ایران در سال ۱۴۰۴، جامعه‌ای است بر محوریت خانواده و برخوردار از جوانانی سالم، آگاه، توانمند و بهره‌مند از سطح بالای سواد سلامت. در چنین جامعه‌ای افراد به ویژه جوانان، بواسطه تقویت محیط‌های پشتیبان سلامت و شادی‌آفرین، از مصونیت کامل در برابر هر گونه آسیب‌های اجتماعی و آثار سوء آن بر سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی ومعنوی برخوردار بوده و بهره‌مندی از حیات شایسته به عنوان حق آنها به رسمیت شناخته می‌شود. در چنین محیطی امکان برقراری ارتباطات گسترده و کسب دانش به ویژه برای گروه‌های محروم جامعه فراهم بوده و روز به روز بر سرمایه اجتماعی جامعه افزوده می‌شود.

ماموریت(رسالت):

رسالت، بیانیه ای است که مشروعیت ایجاد، ادامه و بقاء حوزه فعالیت بخش سلامت را تعیین می کند و به عبارتی فلسفه وجودی و گستره حوزه سلامت و وجه تمایز آن با سایر بخش ها را مشخص کرده و بیانگر تعهدات حاکمیت در بخش سلامت است. اجزا اصلی مأموریت شامل اهداف، فعالیت و ارزش ها و فلسفه حاکم برآن می باشد.

به منظور تحقق رویکرد سلامت همه‌جانبه و انسان سالم[۳] در راستای چشم‌انداز سلامت ایران ۱۴۰۴، نظام جمهوری اسلامی ایران متعهد می‌گردد برای رسیدن به جایگاه برتر منطقه به لحاظ برخورداری از جوانان سالم، بستر مشارکت‌های بین‌بخشی و جامعه مدنی را در تمامی عرصه‌های تصمیم‌گیری و سیاستگذاری حوزه سلامت جوانان فراهم نموده و به این ترتیب موجبات ارتقاء سلامت همه‌جانبه جوانان در رابطه با هر یک از محیط های پشتیبان سلامت (خانه، دانشگاه و مدرسه، محل کار و سایر محیط‌های اجتماعی) و حوزه‌های اولویت‌دار سلامت (رفتارهای پرخطر و سبک زندگی، عوامل خطر تغذیه‌ای و محیطی، بهداشت باروری و امنیت و سرمایه اجتماعی) ایجاد کند. از اینرو انتظار می‌رود در آینده‌ای نزدیک شاهد افزایش چشمگیری در کفیت زندگی جوانان کشور در رابطه با تمامی ابعاد جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی سلامت باشیم.

---

[۳] بند ۲ سیاست‌های کلی سلامت ابلاغ شده از سوی مقام معظم رهبری

ارزش ها و جهت گیری ها:

تلاش برای تحول در عرصه های مختلف مؤثر بر سلامت و در مسیر حرکت به طرف جامعه آرمانی (چشم انداز) را مشخص می نماید. این جهت گیری ها برگرفته از نتایج مطالعات نحوه حرکت برای نیل به چشم انداز هستند.

اطلاع از ارزش‌ها به عنوان مبنا و جزء لاینفک سیاست‌ها و تصمیمات اتخاذشده، نقش بسیار مؤثری در درک سیاست‌ها، راهبردها و برنامه‌های منتج شده از آن‌ها خواهد داشت. به علاوه آگاهی از آن‌ها می‌تواند زمینه ایجاد ذهنیت مشترک میان دست‌اندرکاران حوزه اجرا، در رابطه با هر یک از ارکان سند را فراهم نماید. در تدوین سند پیش‌رو مهم‌ترین ارزش‌های مرتبط با سلامت جوانان به قرار زیر بوده است:

۱. **توجه به رویکرد سلامت همه‌جانبه جوانان**: منظور از سلامت همه‌جانبه، توجه تؤاما به تمامی ابعاد سلامت از جمله سلامت جسمانی، روانی، اجتماعی و معنوی و ارتباط متقابل میان عوامل خطر مرتبط با هر بعد سلامت است. به بیان دیگر ارتقاء سلامت جوانان تنها در صورتی امکان‌پذیر خواهد بود که مسائل و مشکلات مربوط به سلامت آنها با نگاهی نظام‌مند و همه‌جانبه به تعیین‌کننده‌ها و عوامل خطر بیماری‌ها نگریسته شود. این مهم مستلزم تعامل و مشارکت پایدار دستگاه‌ها و نهادهای مختلف دست‌اندرکار ارتقای سلامت جوانان است.

۲. **عدالت در دسترسی و بهره‌مندی از خدمات سلامت**: مفهوم عدالت در سلامت دارای مصادیق بسیار گسترده‌ای است که توجه به تمامی ابعاد (افقی و عمودی) و انواع آن (توزیعی، رویه‌ای و مراوده‌ای) به عنوان یک اصل و ارزش بنیادین باید همواره موردتوجه برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیرندگان نظام سلامت قرار گیرد. از جمله مصادیق عدالت در رابطه با سلامت جوانان می‌توان به دسترسی همه آنها به خدمات سلامت متناسب با نیاز خود در هر زمان و مکان، فراهم نمودن امکان پرداخت بابت هزینه‌های خدمات سلامت، توجه به گروه‌های آسیب‌پذیر و نیازهای خاص آنها، تسهیل دسترسی آن‌ها به اطلاعات سلامت به هنگام نیاز و تلاش در راستای ارتقای سطح سواد سلامت متناسب با سطح نیاز گروه‌های مختلف آنها.

۳. **اصالت خانواده:** خانواده به عنوان اولین محیط پشتیبان سلامت جوانان نقش بسیار تعیین‌کننده‌ای در شکل‌گیری شخصیت، سبک زندگی و رفتارهای اجتماعی سالم در آن‌ها دارد. به طوری که تقویت بنیان خانواده و تاکید بر نقش مؤثر اعضای خانواده می‌تواند از بروز بسیاری از آسیب‌های اجتماعی و اختلالات روحی و روانی جلوگیری نموده و در صورت قرار گرفتن جوانان در معرض عوامل خطر متعدد، در اصلاح عادات رفتاری موثر واقع شود.

۴. **توجه به سلامت نسل‌های آینده:** جوانان امروز، والدین فردا هستند. تضمین سلامت نسل‌های آینده در صورتی امکان‌پذیر خواهد بود که سلامت جوانان امروز به ویژه در حوزه بهداشت باروری تحقق یافته باشد. از سویی با توجه به تاثیر سلامت انسان‌ها در توسعه همه‌جانبه و پایدار جوامع، تلاش در راستای ارتقای سلامت جوانان به عنوان سرمایه-های اجتماعی، می‌تواند استمرار و پایداری برنامه‌های توسعه ملی را تضمین نماید.

۵. **ضرورت تعاون و همکاری همگانی در تحقق سلامت جوانان:** تاکید مقام معظم رهبری بر لزوم توجه به مقوله سلامت در همه سیاست‌ها و قوانین خود مؤکد لزوم بسیج همگانی دستگاه‌ها و نهادهای دست‌اندرکار در حوزه سلامت در راستای ارتقای سلامت جوانان به گونه‌ای است که تمامیت جسمانی با رشد روانی و اجتماعی و تعالی معنوی توأم شود. این مهم بر مسئولیت و پاسخگویی همگانی اجتماعی تاکید می‌کند.

۶. **تاکید بر عوامل اجتماعی و محیطی مؤثر بر سلامت:** یکی از مهم‌ترین عوامل خطر جدی و تهدیدکننده سلامت جوانان، عوامل خطر محیطی و اجتماعی است که بیش از سایر عوامل خطر زمینه بروز مسائل و مشکلات عدیده‌ای را در حوزه سلامت جوانان فراهم نموده است. به گونه‌ای که شناسایی این عوامل و تلاش در راستای پیشگیری از مواجهه جوانان با آن‌ها و نیز کاهش آثار ناشی از آسیب‌های اجتماعی از جمله مهم‌ترین مواردی است که در تمامی سیاست‌ها و برنامه‌های حوزه سلامت باید موردتوجه قرار گیرد.

۷. **توجه به توانمندی جوانان برای کنترل سرنوشت فردی و اجتماعی خود:** تلاش‌های صورت‌گرفته در راستای ارتقای سلامت جوانان تنها زمانی اثربخش خواهد بود که بتواند در بلندمدت فرهنگ خودمراقبتی مبنی بر نهادینه‌کردن توانایی‌های لازم به منظور مراقبت از خود و اطرافیان خود در برابر عوامل خطر فردی و اجتماعی را در آن‌ها فراهم نموده و احساس هویت و تعلق خاطر اجتماعی بر اساس باورهای دینی را در آنها توسعه دهد.

سیاست ها:

الف) استنادبه سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری

الف ۱) ارتقا پویایی ، بالندگی وجوانی جمعیت با افزایش نرخ باروری بیش از حد جایگزین

الف۲) رفع موانع ازدواج ، تسهیل وترویج تشکیل خانواده وافزایش فرزند ، کاهش سن ازدواج وحمایت از زوج های جوان وتوانمند سازی آنان در تامین هزینه های زندگی وتربیت نسل صالح وکارآمد

الف ۳) ترویج ونهادینه سازی سبک زندگی اسلامی – ایرانی ومقابله با ابعاد نامطلوب زندگی غربی

الف ٤) ارتقا امید به زندگی تامین سلامت وتغذیه سالم جمعیت وپیشگیری از آسیب های اجتماعی ، به ویژه اعتیاد ، سوانح ، آ؛لودگی های زیست محیطی وبیماریها

ب) جلب حمایت سیاستگذاران و مسوولین کشوری

ج) تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد در زمینه سلامت جوانان کشور

د) تأکید بر محیط‌های حامی سلامت به ویژه در محیط خانواده و مراکز آموزش عالی، محیط های عمومی شهری و تفریح‌گاه‌ها و مراکز نظامی

ر) تأکید بر تقویت شبکه‌های اجتماعی و حمایتی به ویژه روابط خانوادگی، سازمان‌های مردم نهاد و جوانان

ز) گسترش و ارتقاء مشارکت سازمان یافته بین بخش های مختلف حاکمیتی وغیر حاکمیتی جوانان در سطوح مختلف مداخلات سلامت

خ) تسهیل دسترسی به خدمات سلامت برای جوانان

راهبردها:

- ارتقای موازین اخلاقی، اجتماعی و قانونی در ارتباطات اجتماعی جوانان

- تقویت همکاری بین بخشی برای بازاریابی رفتارهای اجتماعی سالم در ارتباط با سلامت جوانان کشور
- گسترش و ارتقاء نقش نهادهای مدنی در تحقق اهداف بین بخشی مرتبط با سلامت جوانان
- تقویت فعالیت های مردمی در قالب ساختارهای حقوقی مناسب همچون خیریه ها، انجمن ها و سازمان های مردم نهاد پیرامون موضوع سلامت جوانان کشور
- ارتقای سلامت اجتماعی و پیشگیری از آسیب های اجتماعی، تقویت مهارت های زندگی
- نهادینه سازی ساختار و فرآیند مشارکت جوانان در تصمیم‌گیری‌ها و سیاستگذاری‌ها
- نهادینه‌سازی ساختار و فرآیند مشارکت مردمی در برنامه ریزی و اجرا و ارزیابی

اهداف کلی:

هدف‌گذاری اولین گام در راستای تحقق چشم‌انداز سلامت جوانان است. اهدافی که ناظر بر اصول و ارزش‌های اسلامی- ایرانی بوده و جهت‌گیری‌های آتی سیاست‌های اجرایی، راهبردها و برنامه‌های حوزه سلامت جوانان را در هر یک از حوزه‌های اولویت‌های ۸گانه مشخص می‌نماید. اهداف کلان مرتبط با حوزه سلامت جوانان به قرار زیر می‌باشند:

۱. شناسایی ذینفعان در راستای تحقق رویکرد سلامت همه‌جانبه و انسان سالم
۲. بهبود سبک زندگی جوانان
۳. ارتقاء سلامت اجتماعی جوانان
۴. افزایش آگاهی جوانان جهت تضمین ازدواج سالم و تقویت بنیان خانواده
۵. گسترش پوشش خدمات بهداشت جسمی و روانی متناسب با سطح نیاز جوانان
۶. ارتقای ایمنی نظام حمل و نقل جاده‌ای
۷. بهداشت باروری جوانان
۸. ارتقای سطح بهداشت روان جوانان

بسته‌های راهبردی:

به منظور سازماندهی مجموعه اهداف، راهبردها و برنامه‌های اجرایی ذیل هر یک از اهداف کلان که منطبق بر حوزه‌های اولویت‌دار نه‌گانه سلامت جوانان است، ۸ بسته راهبردی شامل هدف کلان، اهداف ویژه، راهبردها و برنامه‌های ناظر بر مسائل حوزه مربوطه طراحی و تدوین شده است.

در نظر گرفتن چنین ساختاری این امکان را به برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیرندگان حوزه اجرا می‌دهد تا ضمن برقراری ارتباطات افقی و عمودی میان ارکان سند، میزان دسترسی به اهداف هر حوزه را با استفاده از مجموعه شاخص‌ها و سنجه‌های قابل اندازه‌گیری به لحاظ خروجی‌ها و آثار و پیامدهای آن در بازه‌های مشخصی از زمان مورد ارزیابی قرار دهند. در واقع هدف اصلی از این نوع تقسیم‌بندی سهولت در اجرا، پایش و ارزیابی نتایج به دست آمده ذیل هر یک از اهداف کلان حوزه سلامت جوانان بوده است.

بسته‌ی راهبردی اول- بسیج همگانی

هدف کلان

شناسایی ذینفعان در راستای تحقق رویکرد سلامت همه‌جانبه و انسان سالم

اهداف ویژه

۱. ارتقای هماهنگی و همکاری گسترده بین بخش‌های مرتبط با حوزه سلامت جوانان با حذف موازی‌کاری‌ها و برقراری هماهنگی بین دستگاه‌های متولی

راهبردها

۱. گسترش تعامل با کانون‌های تاثیرگذار بر ابعاد سلامت جوانان (خانواده، مراکز وموسسات آموزش عالی ،همسالان و رسانه‌ها)

۲. شناسایی به روز نیازهای جوانان درحوزه سلامت و ارتقای سطح آگاهی و اصلاح نگرش‌ها و باورها نسبت به امور جوانان

برنامه‌ها:

۱. بهینه‌سازی سلامت محیط‌های عمومی (محیط کار، پادگان‌ها، آموزشگاه‌ها و ...)

۲. ارتقای سلامت جوانان از طریق موقعیت‌های مختلف (رسانه‌ها، دانشگاه‌ها، آموزشگاه‌ها، محیط کار ،محلات و....

۳. تشکیل ساختار اجرایی به منظور هدایت سازمان‌ها و نهادها در امور سلامت جوانان

۴. تدوین برنامه مشترک و اختصاصی ارتقای سلامت در آموزشگاه های عالی ، نظامی، ورزشی و حوزوی

۵. لحاظ نمودن عوامل خطر تهدیدکننده سلامت جوانان در پیوست‌های سلامت طرح‌های کلان توسعه‌ای

بسته‌ی راهبردی دوم- سبک زندگی

هدف کلان

بهبود سبک زندگی جوانان

اهداف ویژه

۱. پیشگیری از رفتارهای پرخطر و عوامل خطرساز بیولوژیکی و اجتماعی و زیست محیطی جوانان

۲. کاهش بار ناشی از عوامل خطر بیماری‌های تهدیدکننده سلامت جوانان

۳. افزایش سطح سواد سلامت در جوانان با تمرکز بر نیازمندی‌های خاص اطلاعاتی گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه

۴. افزایش دسترسی به غذای سالم ودارای ارزش تغذیه ای

۵. کاهش شیوع سوءتغذیه (ناشی از کاهش ویا اضافه دریافت ریز مغذیها ودرشت مغذیها

راهبردها

۱. ارتقای رفتارهای سالم با تأکید بر ارتقای فاکتورهای حمایت‌کننده و مثبت سلامت و کاهش عوامل خطر و تهدیدکننده سلامت جوانان

۲. حساس‌سازی جامعه و نهادهای تأثیرگذار نسبت به پیآمدهای مثبت ناشی از بهبود سبک زندگی جوانان

۳. آموزش وتوانمند سازی جوانان در محیط های آموزشی ، فرهنگی ،کارومکانهای جمعی

۴- افزایش پوشش مراقبت های تغذیه ای در افراد در معرض خطر ومبتلا به دیابت ، قلبی عروقی و...

۵- ساماندهی مراکز ارائه دهنده خدمات سلامت به جوانان

برنامه‌ها

۱. استقرار نظام خودمراقبتی در جوانان از طریق تدوین بسته‌های کامل خودمراقبتی ویژه گروه‌های مختلف جوانان

۲. کنترل وپیشگیری از سوءتغذیه ناشی از کم خوری وپرخوری

۳. تدوین و اجرای طرح جامعه ارتقای فرهنگ و سواد تغذیه‌ای ویژه جوانان

۴. پیشگیری وکنترل کمبود ریز مغذی های شایع در جوانان (آهن ، روی ، ویتامین د ، کلسیم و..)

۵. تدوین پروتکل های تغذیه در پیشگیری ومراقبت بیماریهای غیر واگیر مرتبط با تغذیه (دیابت ،فشارخون بالا ، چربی خون بالا، سرطان ،بیماریهای قلبی عروقی)

۶. تدوین واجرای برنامه بهبود تغذیه جوانان در مراکز جمعی مربوطه (پادگانها واردوگاه های سربازی ، بوفه ها وخوابگاه های دانشجویی ومحیط کار بر مبنای سبد غذایی مطلوب

۷. ساماندهی ارائه مشاوره تغذیه ورژیم درمانی ومکمل های تغذیه ای در اماکن ورزشی وبدنسازیها

۸. توسعه و ترویج فرهنگ ورزش و تحرک بدنی در میان جوانان

۹. تدوین و اجرای برنامه پیشگیری وکنترل رفتارهای پرخطر مانند سوءمصرف مواد ، دخانیات و الکل در میان جوانان با توجه خاص به گروه‌های آسیب‌پذیر

۱۰. تدوین راهنمای جامع مدیریت و استقرار نظام مراقبت رفتارهای پرخطر در جوانان

۱۱. ارتقای دستیابی به فرصت مشاوره در دانشگاه‌ها

۱۲. تدوین و اجرای برنامه کاهش اعتیاد به سیگار، مواد مخدر و محرک و مشروبات الکلی، قتل و خودکشی در بین جوانان گروه سنی۲۹-۱۸ سال به ویژه جوانان متعلق به گروه‌های پرخطر و گروه های در معرض خطر

۱۰ تاکید بر عوامل خطر کلیدی تهدیدکننده سلامت جوانان در قالب برنامه‌های کنترلی(کنترل اعتیاد، دخانیات و الکل)

۱۱ تدوین پروتکل های تغذیه در پیشگیری ومراقبت بیماریهای غیر واگیر مرتبط با تغذیه

۱۲ تدوین واجرای سبد غذایی مطلوب گروه سنی جوان

۱۳ تدوین واجرای سبد غذایی مطلوب گروه سنی جوان

۱۴ ساماندهی ارائه مکمل ها ی تغذیه ای در اماکن ورزشی وبدنسازی

بسته‌ی راهبردی سوم- سلامت اجتماعی

هدف کلان

ارتقای سلامت اجتماعی جوانان

اهداف ویژه

۱. ایجاد ساختارهای هماهنگ بین بخشی در جهت ارتقای سلامت اجتماعی و مدیریت آسیبهای این حوزه

۲. تهیه و ارایه پیوست سلامت اجتماعی در تدوین سیاستها و برنامه های کلان با تاکید ویژه برحوزه جوانان

۳. ارتقای رفتارهای سالم اجتماعی جوانان

٤. نهادینه شدن مشارکت میانجیان مردم در حوزه سلامت اجتماعی جوانان

٥. ارتقای سرمایه اجتماعی جوانان

٦. کاهش شاخص های آسیب های اجتماعی حوزه جوانان

راهبردها

راهبردها

۱. بسترسازی به منظور ارتقاء سطح تعلق جوانان به نظام اجتماعی خود

۲- نهادینه‌کردن حقوق، تکالیف و افزایش مسئولیت پذیری اجتماعی در جوانان

۳- توانمند سازی فردی و اجتماعی جوانان در راستای ارتقاء شاخصهای سلامت اجتماعی

۴-ارایه خدمات و حمایتهای اجتماعی جامع به جوانان بیکار و جویای شغل

۵- حفظ سرمایه های انسانی کشور و پیشگیری از مهاجرت نخبه ها

برنامه‌ها

۱. نهادینه‌سازی ساختار و فرآیند مشارکت جوانان در تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌های در سطح محلات

۲. توسعه محیط‌های زندگی توانمندساز و پشتیبان سلامت جوانان با تمرکز خاص بر روی محیط خانواده، محیط آموزش، محیط کار و سایر محیط‌های اجتماعی-فرهنگی

۳. شناسایی و هدایت شبکه‌های اجتماعی عمومی در راستای ارتقاء سلامت جامعه

۴. گسترش تعداد و تنوع شبکه‌های اجتماعی حقیقی و مجازی سالم برای جوانان

۵. ترویج توجه به عوامل اجتماعی سلامت توسط رسانه‌های عمومی

۶. تدوین برنامه جامع پیشگیری از خشونت اجتماعی

۷. تدوین و اجرای برنامه کنترل غیرفردی خشونت (شامل کنترل اجتماعی، اقتصادی و محیطی) در گروه‌های مختلف جوانان

۸. ایجاد نظام یکپارچه پایش و مراقبت آسیب‌های اجتماعی

۹. حمایت از رسانه‌های صوتی، تصویری، اینترنتی و متنی برای انتقال مفاهیم مهارت‌های زندگی

۱۰. تدوین و اجرای برنامه سامان‌دهی اوقات فراغت و تفریحات سالم برای جوانان

۱۱. افزایش دسترسی به تسهیلات و امکانات ورزشی و گذران اوقات فراغت، در محیط‌های امن اجتماعی برای گروه های سنی مختلف به ویژه جوانان

۱۲. افزایش فضاهای تفریحی و ورزشی در شهرها

۱۳. تدوین و اجرای بسته حمایتی از جوانان بی‌شغل، شامل برنامه‌هایی به منظور پوشش حداقل نیازهای پایه

۱۴. تسهیل امکان دسترسی به اشتغال معنادار در محیطی امن و سالم برای جوانان

۱۵. توسعه مهارت‌ها و ظرفیت‌های شغلی و کسب درآمد به ویژه برای زنان از طریق خود اشتغالی و مشاغل خانگی به ویژه در اقشار آسیب‌پذیر و نیازمند توسط وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت رفاه و تأمین اجتماعی.

۱۶. اجرای برنامه ملی جامعه ایمن در محیط‌های مختلف مسکونی، تفریحی،کار و آموزشی شامل مدارس و دانشگاه‌ها

۱۷. سازماندهی سمن های کشور برای مشارکت در پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی و ارتقاء سلامت جوانان

۱۸. تهیه و تدوین بسته های آموزشی حقوق و تکالیف اجتماعی به جوانان

۱۹. تهیه و تدوین بسته های آموزشی تعاون اجتماعی به جوانان

۲۰-اشاعه و ارتقاء رفتارهای سالم اجتماعی در جوانان

۲۱-فراهم ساختن امکانات مشارکت داوطلبانه جوانان در امور خیریه و عام المنفعه

۲۲-ایجاد فضاهای مباحثه و گفتگوهای علمی

۲۳-برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت مهارت‌های شغلی، صنعتی، تولیدی وخدماتی برای جوانان و درجه بندی میزان مهارت‌های شغلی آنان

۲۴-ایجاد فرصت های شغلی موقت و مشاغل حین تحصیل جهت آشنایی با محیط های کار و رفع نیازمندی های اقتصادی جوانان

۲۵-مبارزه با قاچاق مواد و محصولات ضدفرهنگی

۲۶-شناسایی و برخورد با شبکه های فساد اخلاقی و اجتماعی در چارچوب جنگ نرم و تهاجم فرهنگی

۲۷-تا مین بسته های حمایتی جوانان در زمان بیکاری و از کار افتادگی

۲۸-تامین بورسهای تحصیلی داخلی و خارجی جهت جوانان مستعد دهک های پایین جامعه

۲۹-استفاده از ظرفیت سازمانهای مردمی جهت ارتقاء رفتارهای سالم اجتماعی جوانان

۳۰-فراهم آوردن امکان مهاجرت معکوس نخبه ها به کشور

۳۱-بررسی ادواری شاخص های سلامت اجتماعی جوانان و استقرار نظام ثبت و پایش این شاخص ها

بسته‌ی راهبردی چهارم- تشکیل خانواده

هدف کلان

ازدواج در جوانان

اهداف ویژه

۱. افزایش آگاهی جوانان درراستای ترویج ازدواج سالم

۲. راهبردها

۱. استفاده از مکانیزم‌های تشویقی اجتماعی و اداری

۲. حساس‌سازی جامعه و نهادهای تأثیرگذار نسبت به پیآمدهای مثبت ازدوج آگاهانه و به موقع جوانان

۳. ارتقاء فرهنگ و هنجارهای جامعه در راستای تقویت معیارهای عقلایی همسرگزینی در میان جوانان

برنامه‌ها

۱. حمایت از ترویج و تسهیل امر ازدواج و تشویق جوانان برای تشکیل خانواده پایدار بر اساس معیارهای صحیح و مناسب

۲. آموزش معیارهای صحیح در همسرگزینی و پایبندی به چارچوب خانواده

بسته‌ی راهبردی پنجم- ارتقای نظام ارائه خدمات

هدف کلان

گسترش پوشش خدمات بهداشت جسمی و روانی متناسب با سطح نیاز جوانان

اهداف ویژه

۱. توسعه نظام ارائه خدمت با توجه به تغییرات جمعیتی و همه‌گیر شناختی

۲. توسعه کمی و کیفی بیمه‌های اجتماعی و سلامت به منظور ارتقاء حمایت ویژه دولت از اقشار نیازمند و گروه‌های آسیب پذیر

۳. افزایش انواع خدمات موردنیاز جوانان

۴. افزایش دسترسی عادلانه همه جوانان به انواع خدمات سلامت متناسب با نیاز خاص هر یک از گروه‌های جنسیتی در هر یک از سطوح سه‌گانه خدمات سلامت با تمرکز خاص بر خدمات سطح اول

راهبردها

۱. اتخاذ رویکرد فعالانه در ارائه خدمات سلامت موردنیاز گروه‌های خاص جوانان از طریق نزدیک کردن سازو کارهای ارائه خدمت به محل کار و زندگی آن‌ها.

۲. استفاده از حداکثر ظرفیت‌ها و توانمندی‌های بخش خصوصی و تقویت همکاری‌های بین‌بخشی میان تمامی دست‌اندرکاران و ذی‌نفعان تأثیرگذار در برنامه‌ریزی‌ها و سیاستگذاری-های حوزه سلامت جوانان

۳. یکپارچه‌سازی سیستم‌های اطلاعات سلامت

برنامه‌ها

۱. بازنگری ارائه خدمات ویژه سلامت برای پاسخگویی به نیازهای سلامت جوانان

۲. استاندارد نمودن خدمات سلامت به ویژه خدمات سطح اول به تفکیک گروه‌های آسیب‌پذیر

۳. شناسایی نیازمندی‌های اطلاعاتی سلامت جوانان با تمرکز بر گروه‌های آسیب‌پذیر

۴. تدوین و اجرای برنامه افزایش بهره مندی جوانان از خدمات سلامت

۵. توسعه نظام مند در سطح مراقبت های اولیه سلامت به منظور پایش وضعیت ارائه خدمات سلامت به گروه‌های مختلف جوانان به ویژه جوانان متعلق به گروه‌های در معرض خطر

۶. ادغام نظام مراقبت سلامت جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی در نظام سلامت

۷. توجه خاص به بیماری‌ها و معضلات بومی

۸. ایجاد مرکز ملی اطلاعات سلامت جوانان

۹. ایجاد مراکز تحقیقاتی سلامت جوانان

۱۰. شناسایی و کنترل عوامل عمده مرگ و میر در جوانان

۱۱. اعطای مجوز برای دایر نمودن مراکز مشاوره سلامت جوانان (حضوری و غیرحضوری) از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تمامی شهرها و استان‌های تابعه

۱۲. تهیه دستورالعمل پیشگیری، تشخیص و درمان بیماری‌های اولویت‌دار در جوانان گروه سنی ۲۹-۱۸ سال مبتنی بر شواهد علمی متقن و معتبر

۱۳. تدوین و اجرای برنامه کنترل بیماری‌های استخوانی و عضلانی در جوانان گروه سنی۲۹-۱۸ سال

۱۴. تدوین و اجرای برنامه کاهش عوامل خطر بیماری‌های اسکلتی و قلبی عروقی در جوانان گروه سنی ۲۹-۱۸ سال

۱۵. انجام پیمایش‌های اختصاصی گروه‌های در معرض خطر بالا

۱۶. اختصاص تعدادی از مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری در حوزه‌های اولویت دار نظام سلامت به سلامت جوانان

۱۷- پژوهش و نیازسنجی در ابعاد مختلف سلامت جوان

۱۸-تدوین و اجرای برنامه کاهش عوامل خطر مرتبط با بیماری های رفتاری از جمله ایدز در جوانان گروه سنی ۲۹-۱۸ سال

بسته‌ی راهبردی ششم- حمل و نقل جاده‌ای وبلایای طبیعی

هدف کلان

ارتقای ایمنی نظام حمل و نقل جاده‌ای

اهداف ویژه

۱. کاهش بار ناشی از حوادث ترافیکی

۲. ارتقای سطح آگاهی، نگرش و مهارت‌های حفظ ایمنی خود، همراهان و خودروها در رانندگان جوان

۳. ارتقای سطح آگاهی، نگرش و مهارت‌های حفظ ایمنی خود، همراهان در زمینه بلایای طبیعی

راهبردها

۱. گسترش همکاری‌های بین‌بخشی میان سازمان‌ها و دستگاه‌های دست‌اندرکار در برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری، تصویب، اجرا و نظارت بر نظام حمل و نقل جاده‌ای

۲. یکپارچه‌سازی نظام‌های اطلاعاتی از طریق تشکیل و توسعه شبکه‌های اطلاعاتی میان‌بخشی به‌منظور تجمیع و پردازش اطلاعات دریافتی از نهادها و سازمان‌های ذینفع و فراهم‌نمودن مبنای موثقی برای اتخاذ تصمیمات شایسته در سطح مختلف

۳. فرهنگ‌سازی و ارتقای رفتارهای سالم

برنامه‌ها

۱. وضع قوانین و پیگیری سخت‌گیرانه پلیس در مورد متخلفان جاده‌ای

۲. فرهنگ‌سازی در زمینه استفاده بهینه از خودرو در حمل و نقل

۳. افزایش الزام قوانین و مقررات موجود به ویژه، قوانین مرتبط با سرعت غیرمجاز، رانندگی با وضعیت غیرعادی، بستن کمربند ایمنی حین رانندگی، استفاده از مواد روان گردان و استعمال سیگار

۴. تدوین و اجرای برنامه کنترل حوادث ترافیکی در گروه سنی ۲۹-۱۸ سال

۵. الزام آور نمودن رفتارهای حمایت کننده سلامت در میان جوانان با تمرکز خاص بر مردان (بستن کمربند ایمنی، عدم رانندگی در حالت غیر طبیعی و ...)

کاهش آسیب ناشی از بلایای طبیعی

اهداف کلان:

۶. ارتقای آمادگی و کاهش آسیب پذیری جوانان ایرانی در برابر بلایای طبیعی و انسان ساخت

اهداف ویژه:

۷. ارتقای سطح آگاهی، نگرش و مهارت های حفظ ایمنی خود در برابر بلایای طبیعی و انسان ساخت

۸. افزایش مشارکت جوانان در راستای اجرای برنامه های سلامت-محور کاهش خطر بلایا

راهبردها:

۱. توسعه همکاری های درون بخشی و بین بخشی در زمینه آموزش جوانان در برابر بلایای طبیعی و انسان ساخت
۲. وجود برنامه های آموزشی بلایا و فوریت ها برای گروه سنی ۲۹-۱۸ سال
۳. ارتقای سطح آگاهی، نگرش جوانان با اجرای برنامه های آموزشی و تمرین های عملیاتی

برنامه ها:

۱. تدوین و اجرای برنامه ارتقای و آموزش آمادگی و کاهش آسیب پذیری در برابر بلایای طبیعی و انسان ساخت درگروه سنی ۲۹-۱۸ سال
۲. استقرار نظام خودمراقبتی در جوانان در حوادث و بلایا از طریق تدوین بسته‌های کامل خودمراقبتی در برابر بلایا ویژه گروه سنی ۲۹-۱۸ سال
۳. برگزاری دوره های آموزشی کوتاه مدت آشنایی با مفاهیم و اقدامات ضروری در فاز پیشگیری، آمادگی و پاسخ به بلایا و فوریت ها در دانشگاهها

بسته‌ی راهبردی هفتم- بهداشت باروری

هدف کلان

بهبود بهداشت باروری جوانان

اهداف ویژه

۱. توانمندسازی نظام سلامت کشور برای ارتقای سلامت باروری در جوانان

راهبردها

۱. بازاریابی رفتارهای اجتماعی سالم در ارتباط با بهداشت باروری جوانان کشور

۲. استخراج و پایش اطلاعات پایه بهداشت باروری

۳. حمایت طلبی و هدایت نهادها و سازمان‌های موثر بر سلامت در راستای اتخاذ و ایجاد سیاست‌ها و محیط‌های حامی بهداشت باروری

۴. توسعه خلق دانش از طریق توجه خاص به پژوهش و تحقیق با محوریت سلامت باروری

برنامه‌ها

۱. افزایش آگاهی جوانان در زمینه همسرگزینی ، ازدواج سالم و پایبندی به چارچوب خانواده

۲. افزایش آگاهی جوانان در زمینه پیشگیری از رفتارهای پرخطر مرتبط با ایدز

بسته‌ی راهبردی هشتم- بهداشت روان

هدف کلان

ارتقای سطح بهداشت روان جوانان

۱-ارتقای مهارت های اجتماعی جوانان به منظور تامین سلامت روان جوانان

۲- پیشگیری از شیوع اختلالات روانشناختی/روانپزشکی

راهبردها

۱. پیشگیری از شیوع اختلالات روانی در جوانان
۲. تاسیس تا تقویت مراکز پژوهشی تخصصی در حوزه سلامت روان
۳. اصلاح ساختار در مراکز بهداشتی درمانی به منظور جذب مناسب کارشناس سلامت روان در این حوزه
۴. حساس‌سازی مردم، افراد کلیدی ، رسانه ها و نهادهای تأثیرگذار نسبت به پیآمدهای مثبت ارتقاء سلامت روان
۵. تعریف و توسعه مکانیزم‌ها و معیارهای حمایتی مناسب برای پیشگیری و مدیریت صحیح استرس در محیط کاروتحصیل

برنامه‌ها

۱. طراحی برنامه‌های آموزشی جهت گنجاندن ملاحظات سلامت روان در دانشگاه‌ها، رسانه‌ها و محل کار
۲. اجرای برنامه ملی ارتقای سلامت روان با تأکید بر مهارت‌های زندگی، فرزندپروری و روابط خانوادگی، انگ‌زدایی و حمایت روانی- اجتماعی در بلایا، پیشگیری ازرفتارخودکشی و خشونت
۳. اجرای برنامه‌هایی با محور سلامت روان در میان دانشجویان با تمرکز بر مدل آموزش همسانان
۴. تدوین اجرای برنامه کاهش عوامل خطر بیماری‌های روانی در جوانان گروه سنی ۲۹-۱۸ سال

۵. تربیت متخصصان سلامت روان با هدف ترویج و افزایش سلامت روان در میان جوانان

بسترسازی در خصوص ایجادسطح پوشش خدمات بیمه‌ها برای مداخلات روانشناختی

دکتر احمد کوشا
معاون فنی معاونت بهداشت
و سرپرست واحد مدیریت غیرواگیر

دکتر محمدمهدی گویا
رییس مرکز مدیریت بیماریهای واگیر

دکتر احمد حاجبی
مشاور در امور بهداشت
روان و اعتیاد

دکتر زهرا عبداللهی
مدیر دفتر بهبود تغذیه جامعه